

Redacteur ESB

g.werner@sdu.nl

Geen kunst

Het is de kunstbeoefenaars menens. Drie weken lang protesteren ze tegen de “culturele kaalslag”, zoals de cultuurfondsen de aanstaande bezuiniging op kunst en cultuur noemen. De fondsen beseffen wel dat de overheid niet alleen op basis van artistieke waarde subsidies verstrekt. Ze wijzen op het enorme belang van kunst en cultuur voor Nederland als kennis-economie. Ter onderbouwing verwijst de sector naar werk van Marlet (2009) dat de aantrekkingskracht van culturele voorzieningen op hoger opgeleiden aantoot. Ook wijst de sector op bestedingen die lokaal doorwerken naar bijvoorbeeld horeca, kunsteducatie en vervoer. Maar helaas voor de kunstbeoefenaars zijn dergelijke argumenten niet overtuigend gebleken om subsidiekorting af te wenden. Dit zal de inkomsten van kunstenaars aantasten. De overheid is echter niet de enige partij die van invloed is op de inkomsten in de kunstensector. President JFK indachtig, is de vraag niet wat het land voor de kunstensector kan doen maar wat de kunstensector voor het land kan doen.

Verhelderend hierbij is een observatie van de econoom Bruno Frey (2008), die stelt dat de kunstensector marktfalen inzichtelijk moet maken om een roep om subsidies te onderbouwen. De kunstensector doet er in de optiek van Frey goed aan te kijken naar de waarde die mensen hechten aan kunst. Een gebruikelijk economisch recept hiervoor is het meten van de betalingsbereidheid van mensen. Deze betreft de prijs die mensen willen neerleggen voor een kaartje, maar ook de externe effecten. Het kan zo zijn dat mensen waarde hechten aan kunsteducatie of aan de positieve uitstraling van een voorstelling, terwijl aanbieders van kunstactiviteiten deze niet kunnen doorrekenen in een prijs. Het marktfalen laat zich vervolgens berekenen als de maatschappelijke baten verminderd met de private baten, minus de maatschappelijke

kosten. Een positief saldo wijst vanuit welvaartstheoretisch perspectief op een rechtvaardiging van subsidies. Terug in de praktijk van de Nederlandse kunstensector is helder dat deze insteek ontbreekt. In plaats daarvan ligt het accent van de kunstensector bij het aanprijzen van haar werk op de economische impact ervan. Hiermee is echter nog niet gezegd dat de markt dit ook zonder overheidssteun kan realiseren. In de gemeenschappelijke oproep tegen de culturele kaalslag ontbreekt dus onderbouwing. De sector zou de terugvallende subsidie-inkomsten ook met betere verkoopcijfers kunnen compenseren. Opnieuw biedt de betalingsbereidheid van consumenten inzicht: de ene consument wil meer betalen dan de ander, waardoor je ze ook verschillende prijzen in rekening kunt brengen. Met een uniforme entreprijs loopt een voorstelling dan ook inkomsten mis van een gulle liefhebber die ook wel meer geld had willen uittrekken. Aan de andere kant blijven er doorgaans stoelen leeg omdat minder gewillige consumenten afhaken vanwege een te hoge prijs. Terug in de Nederlandse praktijk blijken prijsverschillen binnen een voorstelling echter erg beperkt (Langeveld, 2009). Lastminutes, kortingsacties en onderscheid naar rang en zitplaats komen wel voor, maar veelal hanteren voorstellingen een uniform tarief. Er zijn wel initiatieven tot meer prijsdiscriminatie. Bijvoorbeeld hoe eerder je boekt voor een voorstelling van Richard III in de Stadsschouwburg te Amsterdam, hoe lager de prijs. Hoewel de serie voor het najaar uitverkocht is, is de vraag of er niet meer aan verdiend had kunnen worden. Bezoekers die er dolgraag bij willen zijn kopen zo vroeg mogelijk een kaartje en dat tegen elke prijs. Maar doordat de prijs dan juist laag is, loopt het theater het volle pond mis. De kunstensector kan zelf dus meer doen, of het nou gaat om het werven van subsidies of de kaartverkoop. Of dit daadwerkelijk gaat gebeuren is een tweede. Op 22 november worden de drie protestweken afgesloten met de avond van de beschaving. Voor een avondvullend programma aan optredens van artiesten, kunstinstellingen en –opleidingen betalen bezoekers elk het luttele bedrag van 17,50 euro. Hierop afgaand valt er nog een hoop te verbeteren.

LITERATUUR

Frey, B. (2008) *What values should count in the arts? The tension between economic effects and cultural value*. In: Hutter, M. en D. Throsby (red.) *Beyond price. Value in culture, economics, and the arts*. New York: Cambridge University Press, 261-269.
Goudriaan, R., N. de Groot en C. Schrijvershof (2008) *Nieuwe schattingen van de prijsgevoeligheid van het bezoek aan culturele sectoren*. APE rapport, 467b.
Langeveld (2009) *Het economisch drama van de podiumkunsten*. Inaugurale rede, 18 mei. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
Marlet, G. (2009) *De aantrekkelijke stad*. Nijmegen: VOC.